

*Adab-ı
Muaşeret
Kuralları*

OSMANLIDA ADÂB-I MUÂŞERET KURALLARI

Osmanlıdaki âdâb-ı muâşeret, içinde bulunulan medeniyetin izlerini gözle görülür bir şekilde bünyesinde barındırır.

İlk olarak yeme-içme âdâbı ile başlayalım...

Osmanlıda, aradaki atıştırmaları saymazsak, *kaat*'i sûrette ihmâl edilme-yen iki öğün vardı. Bunlardan ilki sabah kahvaltısı, diğeri ise ikindi yeme-ğiydi.

Sofraya oturulmadan önce eller yıkanır, sofraya birlikte oturulur, evin en büyüğü başlamadan yemeğe kimse elini sürmezdi.

Yemeğe muhakkak besmele çekilerek başlanır, sadece yemek ile meşgul olunur, yemek yerken asla konuşulmaz, sohbet edilmezdi.

Osmanlıdaki gelenek ve göreneklere göre ikram edilen yemek geri çevrilmez, saygıdan dolayı muhakkak tadına bakılırdı.

Ev sahibi yemek ikram etmeden önce misafire mutlaka kahve getirir, kahvenin yanına da bir bardak su konulurdu. Eğer misafir tok ise önce kahveyi içer, aç ise sudan bir yudum alırdı. Buna göre ya yemek sofrası hazırlanır ya da yalnızca meyve ikram edilirdi.

Tabaktaki yemeğin yavaşça yenmesi makbuldü.

Porsiyonlar normal boyutlardaydı.

İsraf etmek günah olduğu için, tabağı tıka basa doldurmak hoş karşılanmazdı.

Ev sahibi tarafından teklif edilen ikinci tabağı geri çevirmemek, ev sahibinin sofrasına yapılan bir iltifat olarak kabul edilirdi.

Yemek ne kadar lezzetli olursa olsun, tıka basa yiyerek midenin tamamını doldurmak sünnete ve âdâba aykırıydı.

Mümkün mertebe midenin üçte ikisi dolunca, "elhamdülillah" diyerek sofradan kalkılırdı.

Yemeğe ev sahibinden önce oturmak, ev sahibinden önce yemeğe başlamak, ve ondan önce sofradan kalkmak, âdâb-ı muâşerete aykırı davranışlardı.

Kezâ büyük lokma yutmak, yemek esnasında kaşığı ve çatalı ağzının dibine kadar sokmak, sofradaki ekmeğin kırıntılarını el marifetiyle toplayıp yemek, karşısındaki kişiye usûl erkân bilmediğini gösteren emârelerdi.

Eve misafirlüğe gelenlerin ayakkaabılarının uç kısmı, evin içine dönük hâlde getirilirdi. Bu hareket, misafirlerden memnun kalındığı, onların tekrar davet edileceği ve ziyaretten duyulan memnuniyeti belirtirdi. Hem bu şekilde misafirin, evden çıkmak için ayakkaabısını giyerken sırtının ev sahibine doğru dönmesi de engellenirdi.

Kur'ân tilâvetlerinin eksik edilmediği, sünnet-i seniyyeye uygun hayatların hüküm sürdüğü, tasavvuf terbiyesini özümsemiş eski osmanlı evlerinde yüksek sesle konuşulmaz, sükûnete önem verilirdi. Bu sayede de evlerin içindeki zarâfet ve edep gözle görülebilirdi.

Evler genellikle cumbalıydı. Cumbanın pencereleri dışarıya doğru, evin içersinin doğrudan görünmesini engelleyecek şekilde ahşaptan kafesler ile örtülüydü.

Bu evlerin duvarlarında asılı duran işlemeli yazılar dahi dünya hayatının fâni oluşunu vurgulayan anlamlar yüklüydü.

Tarih kitaplarında evlerde genellikle "Ya Mâlikü'l Mülk" yazısının duvara asılı olduğundan bahsedilir.

Allah'ın (cc) 99 isminden bir tanesi olan bu güzel isim, mülkün gerçek ve ebedî sahibinin yalnızca Allah (cc) olduğunu aciz kullarına hatırlatarak, evde otururken dahi ahiret hayatının akla getirilmesini sağlardı.

Gördüğünüz üzere osmanlı'nın mütevazı evlerinde süs eşyaları bile nefsi terbiye etmekle meşguldü.

Osmanlıda evlerin bir kısmının sokağın kapısında ay ve yıldız bulunurdu. bu işaret, evden birisinin hacca gittiğini konu komşuya ilân eder, hacca gidenlerin arkasından, "Allah gitmeyenlere de nasip etsin" diye duâ edilmesine vesile olurdu

Mahalleye yeni bir komşu geldiği vakit, evin hanımına çocuklar aracılığı ile haber yollanır; müsait bir gün mahalledeki hanımlar, yeni gelen hanım komşularına hoş geldiniz ziyaretinde bulunurlardı.

Gelirken herkes, komşularını çok mahcup etmeyecek ölçüde, pahada hafif hediyeler getirir, mahalleye yeni gelen komşunun yabancılik çekmemesi sağlanırdı.

Osmanlı sokakları tertemizdi. İnsanlar yerlere tükürmekten dahi imtina ederlerdi. Zira yere tükürürken görülen kişilerin şahitliği, mahkemelerde kabul edilmezdi.

Evlerin cumbalarındaki sakşılarda yetiştirilen çiçeklerden yükselen kokular tüm sokağa yayılırken, ecdâdımız o çiçeklere de ince ve zarif anlamlar yüklemişti. Örneğin pencerenin önünde kırmızı çiçek varsa, bu, “evde gelinlik çağına gelmiş bekâr kız var. Evin önünden geçerken konuşmalarınıza dikkat edin ve kesinlikle kötü söz söyleyip onu incitmeyin” anlamına geliyordu. Kırmızı çiçeği fark etmek sûretiyle ailesini yanına alıp evin kızına talip olan damat adayının namaz kılıp kılmadığını anlamak için ilk önce pantolonlarının diz izlerine bakılır, ön dizlerde kırışıklık varsa damat namzeti, talip olunan kızın ailesi nezdinde olumlu intiba bırakırdı.

Penceredeki sarı çiçek ise evde hasta olduğu, evin önünde, hattâ sokakta gürültü yapılmamasının istendiği anlamına gelirdi. Pencere önündeki çiçeklere dahi yüklenen anlam ve nezâket, Osmanlı toplumun içinde bulunduğu ahlâkî ve kültürel seviyenin alâmet-i farıkasıydı.

Osmanlıda evlerin kapı tokmakları dahi ayrı bir anlam ifade ediyordu. Kapı tokmakları çift halkadan müteşekkildi. Bunlardan büyük olanı kalın, küçük olanı da ince ses çıkartırdı. Eğer eve bir erkek misafir gelmiş ise, kalın sesli tokmağı tıklattır; içerideki ev sahibi, gelenin beyefendi olduğunu anlar, kapıyı evin beyi açar. Bey yok ise, evin hanımı ya da bir başkası tarafından mahremiyet teamüllerine uygun vaziyette kapı açılırdı. Şayet ince sesli tokmağın sesi duyulmuş ise, gelenin bir hanım olduğu anlaşılır, kapıyı evin hanımı açardı.

Şimdilerde mahkemelerdeki arabuluculuk müessesesini osmanlı çok daha önceden keşfetmişti. şayet mahalleli arasında bir ihtilâf çıkarsa, kadıya gitmeden önce mahalledeki caminin imamına gidilir, imam da meseleyi kadı efendiye götürmeksiz sulh yolunu tavsiye ederdi. İmanın yaptığı tavsiyeye de ekşeriyetle uyulurdu.

Osmanlıda din görevlileri yalnızca insanların ibadeti ile değil, günlük hayattaki düzenin bozulmaması adına her türlü anlaşmazlığın çözümü ile de meşgullerdi.

Osmanlıda herhangi bir mahallede birisi öldüğünde, cenaze evine ilk önce kible istikametindeki komşusundan başlamak üzere bir hafta, on gün boyunca yemek yollanırdı. Cenaze evindekilerin bir de yemek yapacak hâlleri yoktu ya... Ölüünün kırkı çıkmadan, komşulardan kimse onlara işittirecek tarzda gülüp eğlenmez, mevtanın ölümünden duydukları hüznü belli edecek şekilde davranışlarda bulunulur, böylece komşunun acısına ortak olunurdu.

Bayramlarda ve cuma günleri mahalle kabristanına topluca gidilir, burada ziyaretler yapılır ve duâlar edilirdi. Kabristandan bir çiçek bile koparmak hoş karşılanmazdı.

Ahir zamanın sözde modası hâline gelen abartılı gösteriş, böbürlenme ve israf gibi davranışlar Osmanlı döneminde mânevî zaftiyet belirttileriydi.

Osmanlının tevazu yüklü soğaklarının başlarında sadaka taşları vardı. İhtiyacı olan, sadaka taşının üzerindeki keşeden sadece ihtiyacı kadarını alır, gerisine elini dahi sürmezdi. Aynı şey, yolların üzerinde vakıflar tarafından kurulan yolcu konaklarında da uygulanırdı. Yolcular, şayet ihtiyaçları varsa yatağının başucundaki keşeden ihtiyaçları kadar akçe alabilirdi. Yolcuların atlarına ücretsiz bakılır, üç gün helâlden yemek verilirdi.

Bizim medeniyetimizde günde beş vakit abdest vardır. Hattâ tuvaletin bile bir âdâbı vardır. yüce dinimiz islâmiyet sayesinde tuvalete hangi ayakla girilip çıkılacağı bile önceden bellidir. Bizim medeniyetimizin yedi yüz yıl öncesinde icâd ettiği tuvaletlerle avrupalılar yaklaşık yüz sene evvelinde tanışmıştır.

Osmanlıda günlük konuşulan dilde kelimeler bile özenle seçilirdi.

Allah'ın (cc) selâmı mutlaka alınıp verilirdi.

Hanımlar eşlerine “efendi”, “bey” ya da “siz” derlerdi. Beyler de eşlerine “hanım” diye hitap ederlerdi.

Yürürken sert adımlardan kaçınılır, ses çıkarmamaya özen gösterilirdi. Yolda yürürken küçükler, büyüklerin önünden asla yürümezlerdi.

Osmanlı beyefendileri ve hanımefendileri, “kapıyı kapat!” demezlerdi. “Alah (cc) kimsenin kapasını kapatmasın” diye düşünülüyğünden, “kapıyı ört” ya da “kapıyı surla” denirdi. Kapının kapanmadan yavaşça örtülmesi de edepten ileri gelirdi.

Osmanlıda uyuyan birini uyandırmak için o kimse sarsılmaz veya adı ile çağırılmazdı. Uyumakta olan birine, “agâh ol erenler!” denirdi. “Agâh olmak”, Allah'ın has sevgili bir kulumun gölgesine girmek demekti çünkü.

“Lâmbayı söndür” de dememiş ecdâdımız. “Allah (cc) kimsenin ışığını söndürmesin” diye “lâmbayı dinlendir” derlermiş. Aynı şekilde “lâmbayı yak” da denmez, “Lâmbayı uyandır” cümlesi tercihi edilirmiş.

Osmanlıda nezâket, incelik ve edep her işin başı olduğundan, insanların sözü kıtiyen kesilmez, insanlar parmakla işaret edilmezmiş.

Sevgili peygamberimiz'in (sav) 63 yaşında bu dünyayı terk-i diyâr etmelerinden dolayı, 63 yaşını geçen dedeler ve ninelere yaşları sorulduğunda, “hâddi aştık” derlermiş. Edebe, saygıya, peygamber sevgisine bakar mısınız?

Fakir fukara ramazan ayına erzaksız girmesin diye hayır hasenat sahibi kişiler dükkân sahiplerine parasını ödeyerek ihtiyaç sahipleri alsınlar diye askıya yiyecek bırakırlardı. Buna, fitre ve zekâtını ramazan ayından önceki şaban ayında veren gönüllü bol müslümanları da ekleyebiliriz. Mahalle esnafı ramazan ayında toplanıp gerçek bir ihtiyaç sahibinin “borç defterini” kapatırdı.

Omanlı zenginleri, borçlarını ödeyemeyenlere yardımcı olurlardı. Bir de kendi isimlerinin bilinmemesini, gizli yapılmasını isterlerdi. Veremeyenleri tespit edip borçlarını öderlerdi. Durumu iyi olmayan fakirlerin de borçlarını öderlerdi. Eğer borcunu ödeyemeyen bulamazlarsa, borç defterini açıp

rastgele bazılarının borçlarını öderlerdi. Bu olay, ZİMEM DEFTERİ diye şöhret bulmuştur.

Cuma namazına giden esnaf kapıyı kilitlemeden, kapı önüne yalnızca sandalye koyardı. O sandalye de, sırf dükkânda kimsenin olmadığı belli olsun diye konulurdu. İşin daha da güzeli, bunu sarrafların da yapmasıdır. İçerisi kılolarca altınla doludur dolu olmasına da, müslüman ülkesinde tek bir sandalye o altınları korur. O sandalye aslında imanın ta kendisidir!

Osmanlı döneminde İstanbul'u ziyaret eden İtalyan yazar Edmondo de Amicis, "İstanbul" isimli anı kitabında karşılaştığı bir manzarayı aynen şöyle naklediyor: "Şurası bir gerçektir ki, İstanbul'da yaşayan Osmanlılar, Avrupa'nın en nazik ve en kıbar topluluğudur. İstanbul'un en ıssız sokaklarında bile bir yabancı için hiçbir hakarete uğramak tehlikesi yoktur. Hatta namaz vakitlerinde bile camileri gezmek mümkündür. o vaziyette bir ecnebi, bizim kişileri ziyaret eden bir Türkten daha çok hürmet ve riayet göreceğinden emin olabilir. Halk arasında küstahça bir bakış şöyle dursun, fazla mütecessis bir nazara bile tesadüf edilemez. Kahkaha sesleri gayet nadirdir. Sokakta kavga eden ayak takımı da yok denecek kadar azdır. Kapılardan, pencerelerden, dükkânlardan hiçbir yüksek ses aksetmez. hiçbir münasebet-siz hareketten eser görülmez. Çarşının kutsiyeti de camiden aşağı değildir, el ve kol hareketleriyle karşılaşmadığımız gibi, lüzumsuz lâkırdılarla kulaklarımız da rahatsız edilmez. Halk arasında kahkahadan, bağırıp çağırmadan eser yoktur."

Emondo de Amicis bu güzel kitabında, karşılaştığı insanların sükûneti, tevazuu ve nezâketleri karşısında oldukça şaşırıldığını itiraf eder ve kitabı boyunca bunun nedenini merak eder durur. İtalyan yazarın merak ettiği sorunun cevabı nedir sizce ?

İhsan medeniyeti Osmanlıda gündelik hayatta insanlar inançları gereği zihinlerine ve kalplerine mühürledikleri bir yazı ile dolaşır. Dışarıdan herkes görmezdi, lâkin o yazıyı günümüzdeki osmanlı torunları görebiliyor. orada, "Edep Ya Hû!" yazardı.

EDEP YA HÛ!

İNCİTME

Gölgesinde otur amma
Yaprak senden incinmesin.
Temizlen de gir mezara
Toprak senden incinmesin.

Yollar uzun, yollar ince
Yol kısalır aşk gelince
Yat kurban ol İsmail'ce
Bıçak senden incinmesin.

Buradayım de ararlarsa
Doğru söyle sorarlarsa
Tabutuna sararlarsa
Bayrak senden incinmesin.

İl göçsün göçtüğün vakit
Yol yansın geçtiğin vakit
Suyundan içtiğin vakit
Kaynak senden incinmesin.

Toz konmasın sakın sana
Hakkı geçer halkın sana
Gücenmesin yakın sana
Uzak senden incinmesin.

ABDURRAHİM KARAKOÇ

Nezakət

“Nazik” kelimesinden türetilmiş olan nezakət, dilimize Farsçadan geçmiştir. İnsanlara kıbar davranmak ve edep kurallarına uymak manasına gelir.

Nazik olarak nitelendirilen kişiler, etrafındaki insanlara sevecen yaklaşır ve konuşurken kullandığı kelimeleri özenle seçer. İnsanların kalbini kırmaktan imtina ettikleri için her zaman ölçülü hareket ederler.

Görgü Kuralları, çeşitli durumlarda uyulması gereken ayrıntılı kurallardır. Bu kurallar toplumsal yaşamı kolaylaştırma, ilişkileri düzenleme işlevine sahiptir. Yasal hiçbir yaptırımı olmayan görgü kuralları çiğnendiği zaman, uyumsuz sayılan bireyler toplum tarafından dışlanır.

Genel görgü kurallarına uyma zorunluluğu yoktur. Yani hukuken suç sayılmaz. Ancak, toplum genel görgü kurallarına uymayanlara; cahil, bencil, kaba, saygısız diye tanımlar ve kınar.

Görgü Kurallarına uymak diğer insanlara saygı göstermek, ve onların duygularına önem verdiğiniz mesajını vermek demektir.

Toplum hayatının düzenlenmesinde etkili olan genel görgü kurallarına uyan kişileri; terbiyeli, saygılı, nazik şeklinde nitелеmek mümkündür. Bu kurallar toplumdaki uygarlık düzeyinin de göstergesi olabilir.

Görgü kuralları, bir toplumun ayrı ayrı bölgelerinde farklı olduğu gibi değişik uluslarda da farklılıklar gösterir.

Görgülü İnsanın Nitelikleri

Bir toplulukta aynı statüde olan insanlardan bazıları çok sevilirken bazıları daha az sevilmeştir. Bunun nedeni, bu insanların gösterdikleri sevgi, terbiye, saygı ve nezakət seviyelerinin farklı olmasıdır.

İnsanların sevilmesi, sayılması, aranılır olması nezakət kurallarını ne ölçüde bildiği ve ne kadarını uyguladığı ile alakalıdır. “Size yapılmasını istemediğiniz bir şeyi siz de başkasına yapmayınız” sözüne göre hareket etmemiz gerekmektedir. Size nazik ve kıbar davranılmasını istiyorsanız siz de başkasına nazik ve kıbar davranmak zorundasınız.

İnsanı diğer biyolojik canlılardan ayıran temel özellik, toplu halde yaşaması değil, toplu halde yaşamının inceliklerini bilmesidir.

Ziyaret - Misafirlik ve Vedalaşma Adabı

Ne kadar samimi olursak olalım ziyaret edeceğimiz insanları önceden bilgilendirmeliyiz.

Temel prensip davetsiz misafir olmamaktır.

Randevu saatine uymalıyız.

Temiz ve düzenli bir şekilde, mümkünse bir hediye ile ziyaretler yapılmalıdır.

Kapıyı çaldıktan sonra kapının hemen ağzında değil, daha geride, evin içini göremeyecek şekilde kapının açılmasını beklemeliyiz.

Eve girerken ev sahibinin yer göstermesini beklemeli ve etraf meraklı gözlerle incelenmemelidir.

Yemek sofrası kurulduğunda, ev sahibi davet etmeden oturmamalı ve yemeği beğenmese dahi bunu hal ve tavırlarımızla bile belli etmemeliyiz. Misafir umduğunu değil, bulduğunu yer ve medeni bir şekilde ev sahibine teşekkür eder.

Yatrya üç günden fazla kalınmamalıdır.

Ev sahibi de misafirlüğe gelmek isteyenleri mümkün olduğunca reddetmemelidir.

Ev sahibi bütün misafirlerine aynı derecede yakınlık ve güleryüz göstermelidir. Evi temiz tutmalı ve gereken hazırlığı yapmalıdır.

Misafirin yanında sık sık saate bakmamalı, sıkıldığını belli eden hal ve tavırlardan sakınmalıdır.

Misafirlere ikramda bulunurken üç kereden fazla ısrar edilmemelidir.

Misafir ayrılırken ev sahibi ziyaretten duyduğu memnuniyeti dile getirmelidir.

Misafirlikten ayrılma vakti gelince hemen kalkmalı ve vedalaşmayı uzatmamalıdır.

Hasta Ziyareti Adabı

Dostlarınız hastalandığında hemen, daha az samimi olduğunuzu da iyileşince ziyaret edilmelidir.

Yoğun bakımdaki hastaların yakınları ziyaret edilmelidir.

Çok dinlenmesi gereken bir hasta sık sık ziyaret edilmez.

Hastanın yanında onun neşesini kaçırarak hiçbir şey anlatılmamalıdır.

Hastanın odasına girerken ne çok üzgün ne de çok neşeli bir tavır sergilememeliyiz. Ona normal bir insan muamelesi yapılmalıdır.

Ziyaret çok uzun tutulmamalıdır

Temizlik Adabı

Diş temizliğine dikkat edilmelidir.

Saçların ellerin ve tırnakların sürekli temiz olmasına dikkat edilmelidir.

Etrafımızdaki insanları ter kokusuyla rahatsız etmemek için düzenli bir şekilde banyo yapılmalıdır.

İnsanları rahatsız etmeyecek derecede koku sürmek uygundur.

Tuvalette iken konuşmak, bir şeyler yiyip içmek ve tükürmek uygun değildir.

Temizlik sol elle yapıldığından, çeşmeler bu elle açılıp kapatılmamalıdır.

Tuvalet temiz bırakılmalıdır.

Tuvalette insan varken, kapının önünde beklememelidir

***Beden temizliği nezaket;
Ruh temizliği zarafet sebebidir.***

***Misafir gelecekmiş gibi evini;
Ölüm gelecekmiş gibi kalbini temiz tut.***

Yeme İçme Adabı

Ellerimizi su ve sabunla yıkadığımızda elimiz mikroplardan temizlenir. Bu şekilde mikropların yiyeceklerle birlikte ağızımızdan vücudumuza girmesönlenmiş olur. Bu sebeple yemekten önce ve sonra ellerimizi yıkamalıyız.

Sofrada mümkün olduğunca az konuşmalıyız. Ağızımızda lokma olmasa bile konuşurken ağızımızı elimizle kapatmalıyız.

Tabağımıza yiyebileceğimiz kadar yemek almalıyız. Tabağımıza aldığımız yemekleri bitirmeliyiz. Tabakta bırakılan yemek israftır.

Yemek yerken hep sağ elimizi kullanmalıyız.

Yemeği ve ekmeği hep küçük lokmalar halinde yemeliyiz. Yemeđimizi çabuk çabuk yememeliyiz. İyie çiğnedikten sonra yutmalıyız.

Ortaya konan yemekleri kendi önümüzden yemeliyiz

Büyüklerle yemek yiyorsak yemeğe önce büyüklerin başlamasını beklemeliyiz.

Yemekte öksürürken ya da hışırırken ağızımızı kapatmalı yan veya arka tarafa dönmeliyiz.

Karnımızı tıka basa doyurmamalıyız. En sağlıklı beslenme midenin 3/1 gıda 3/1su 3/1 hava olmalıdır.

Yemek seçmemeliyiz. Sağlıklı beslenmek için her tür besinden az da olsa yemeliyiz.

Yemekten sonra annemize teşekkür etmeyi unutmamalıyız. Misafirlikte yediğimiz şeyler içinde ev sahibine teşekkür etmeliyiz.

Ağızımızda lokma varken konuşmamalıyız.

Yemekten sonra ellerimizi yıkamalı ve dişlerimizi fırçalamalıyız.

İşyeri Görgü Kuralları

İşyerinde ki kurallar birlikte çalıştığınız meslektaşlarınıza ve iş arkadaşlarınıza karşı saygı göstermek demektir. Ayrıca görgü kurallarına uymak iş görüşmelerinizde yada iş başvurularınızda bırakacağınız etkiyi önemli oranda etkileyecektir.

Her zaman takdim edildiğinizde ya da tanıştırıldığınızda ayağa kalkılmalıdır.

İnsanları tanıştıracacağınız zaman daha önemli kişinin ismi önce söylenmelidir.

Telesekretere İsim, görev, departman ve ne zaman müsait olduğunuza dair kısa ve profesyonel bir mesaj bırakılmalıdır.

Mesaj bırakırken isim, soyad, neden aradığınız ve telefon no bırakılmalıdır.

Kıyafet ve Toplantı Görgü Kuralları

Kıyafet kuralına uyun. Eğer belli bir kural yok ise üst düzey yöneticilerden örnek alınmalıdır. Bulunduğu makam ve statüye uygun kıyafetler giyilmelidir.

Tercih edilen aksesuarlar bulunduğu ortam ve göreve uygun olmalıdır.

Bütün toplantılara tam zamanında gelinmelidir.

Toplantı sırasında dikkati dağıtacak şekilde; kalemler, ataçlar yada diğer ofis araçları ile oynanmamalıdır.

Toplantı sırasında telefon sessize alınmalıdır. Çok önemli ise izin istenmelidir.

Oturuş ve duruşa dikkat edilmelidir. (Koltuğa gömülmeyin , sandalyenizde geriye yaslanmayın, yada kollarınızı göğsünüzün üzerinde kavuşturmayın.)

Dinleme terbiyesi hatırı sayılır bir terbiyedir. (Karşınızdakini dinleyin ve aklınıza geldikçe söz kesmeyin.)

Sosyal İletişim Kuralları

İster manavda bir yabancı ile konuşurken ister bir arkadaşınız ile kahve içerken bütün insanlar saygı gösterilmesini hak eder.

İletişim hem beden hareketlerini hem de sözlü ifadeyi kapsar. (Konuşurken karşınızdaki insana bakın ve kollarınızı kavuşturmayın)

Normal hızda konuşulmalıdır. (ne çok hızlı ne çok yavaş.)

Karşıdaki insanı olumlu bir şekilde etkilemeye çalışmak, insanın kendisi olmasına engeldir. (Karşınızdaki kişi üzerinde bıraktığınız izlenimi fazla düşünmeyin.)

Konuşmayı bitirirken geçerli bir neden dile getirilmelidir. Kişi ile konuşmaktan keyif aldığınızı belirtmek önemlidir.

Muhataba içten ve samimi iltifat edilebilir. (Karşılaştırma yada değerlendirme yapmamaya özen gösterin; örneğin, “Kazağının ne kadar eski olduğu düşünülürse gayet iyi duruyor.)

İltifat alındığında fazla alçak gönüllü olunmamalıdır. (İltifatın gerekmediğini açıklamaya çalışmayın. Basit bir “teşekkürler” hem yeterlidir.)

Birisini eleştireceğiniz zaman onun duygularını göz önünde bulundurarak, kişi ile özel olarak konuşmaya özen gösterilir.

Yakıştırmaya yapmaktan kaçınmalı ve sorunları kişiselleştirmemelidir.

(Birisini sizi eleştirdiğinde sakın olun. Savunmaya geçmemeye özen gösterin. Eğer kişi sizi insanların içinde ve kabaca eleştiriyor ise içgüdüsel olarak reaksiyon göstermek isteyebilirsiniz fakat en iyisi basitçe “Düşünceni özel olarak bana iletmeni tercih ederdim” deyin.)

Her zaman “Lütfen” ve “Teşekkür ederim” denmelidir.

Öksürürken yada esnerken ağız kapatmak, hemen eli yıkamak gereklidir. (Bu hem görgü hem de temizlik kuralıdır.)

Sosyal Medya Görgü Kuralları

*Karşınızdakiyle yüz yüze yapmayacağınız hiçbir şeyi yapmamalısınız.
(kaba davranış, küfür, rencide edici paylaşımlar ve mesajlar)*

Gizliliğin arkasına kesinlikle saklanmamalısınız.

Başka paylaşımlardan intihal yapmayın.

Her sosyal medya platformunun farklı bir amacı olduğunu unutmayın.

Takipçi sayınızı artırmak için hoş olmayan yollara baş vurmayın.

Dilbilgisi kurallarına mutlaka uymaya özen gösteriniz.

Sıradan detayları paylaşmayın.

Orjinal ve alıntılanmış içerik paylaşım dengesine dikkat edin.

Spam yapmaktan kaçının.

Tanımadığınız insanları eklemeye çalışmayın.

Arkadaşlarınızı saçma sapan görsellere etiketlemeyin.

Sürekli şikâyetçi paylaşımlarda bulunmayın.

Anlaşılmayan ifadeler kullanmaktan kaçının.

Anlamsız süreçler başlatmayın.

Sırf aramalarda çıkmak için gereksiz hastag kullanımından kaçının.

Atmış olduğunuz tweetlerin retweet edilmesini sürekli olarak talep etmeyin.

Hastag kullanımını abartmayın, suistimal etmeyin.

Kaynak gösterme kurallarına uyunuz.

***Ne ibrettir kızarmak bilmeyen çehren,
Burak kardeşim tahsili;
Git önce edep öğren, haya öğren..***

Mehmet Akif ERSOY

Milli ve Dini Değerlerimize Saygı

Milli değerlerimiz; bayrağımız, vatanımız, İstiklal Marşımız, dilimiz, ecdadımız, şehitlerimiz, ve milli değeri olan büyüklerimizdir. Saygısızlık kabul edilemez.

Dini değerler; bir dinin kitabı, peygamberi, kutsal yerleridir. İnanca saygı ilkesi gereğince herkesin, bir diğersinin inandığı dinle ilgili değerleri gözetme, incitmeme, dini tahkîr veya tezyif içeren açıklamalar yapmama yükümlülüğü bulunmaktadır.

İstiklal Marşı okunurken hazır olda durmalı, kıpırdamamalı, yüksek sesle söylemeli, İstiklal Marşı ve bayrağımıza saygı göstermeliyiz.

Ezana, ibadet alanlarına ve ibadet edenlere saygı göstermeliyiz.

Birlikte Yaşama Kuralları

Kütüphane sinema tiyatro gibi yerlerde konuşmamalıyız.

Buluşacağımız yere zamanında gitmeli buluşma yerine geç gitmek yanlış bir davranıştır.

Bir topluluk önünde veya sınıfta sakız çiğnemek, hele sakızdan balon yapmak ayıp bir davranıştır.

Alışveriş yaparken fatura öderken sıramızın gelmesini beklemeliyiz. Sırayı bozarak öne geçmeye çalışmamalıyız.

Yeni tanıştığımız insanlara siz diye hitap etmeli onlara sen diye hitap etmemeliyiz.

Toplum içindeyken veya sınıfta gerinme, kaçınma gibi davranışlardan kaçınmalıyız.

Konuşan iki kişinin arasına girmemeliyiz. Söyleyeceğimiz bir şey varsa konuşmalarının bitmesini beklemeliyiz.

Her zaman güler yüzlü olmaya özen göstermeliyiz.

Sır tutmasını bilmeliyiz. Başkalarının sırlarını kimseye vermemeliyiz. Başkalarıyla alay etmek onlara lakap takmak yanlış davranışlardandır.

Hata yaparsak özür dilemeliyiz. Özür dilemek bizi küçük düşürmez.

Başkalarının ayıplarını yüzüne vurmamalıyız.

Başkaları hakkında kötü düşünmemeli ve emin olmadan kimseyi suçlamamalıyız.

Bütün konuşmalarımızda kıbar ve nazik olmalıyız.

Bütün konuşmalarımızda kıbar ve nazik olmalıyız. Lütfen, teşekkür ederim, özür dilerim, rica ederim çok kullandığımız kelimeler olmalıdır.

Toplum içinde yüksek sesle bağırarak konuşmak küfürlü konuşmak nazik bir insana yakışmayan davranışlardandır.

Başkalarının kusurlarıyla alay etmemeliyiz. Yanımızda bulunmayan bir arkadaşımızın dedikodusunu yapmamalıyız.

Gurur, kibir ve kendini aşırı beğenme bizi sevimsizleştirir.

Görgünlü ve terbiyeli olmanın bir yolu da arkadaşlarımızı iyi seçmektir.

Görgünlü ve terbiyeli kişilerle arkadaşlık etmeliyiz.

Boşa akan su, gereksiz yere yanan lambalar, çöpe dökülen yemekler israftır.

İsraftan kaçınmalıyız.

Tutumlu olmak cimri olmak değildir. Maddi imkanlarımız ölçüsünde aşırıya kaçmadan ihtiyaçlarımızı karşılamalıyız.

Yaşitlarımıza adıyla seslenebiliriz. Ama bizden yaşça büyük insanlara Ayşe teyze, Hasan amca gibi hitap etmeliyiz.

Kıskançlık çok kötü bir davranıştır. Arkadaşlarımızın iyi taraflarını kıskanmak yerine onları takdir etmeli ve örnek almalıyız.

Yakını ölen tanıdıklarımıza taziye ziyaretinde bulunmalı onların acılarını paylaşmalı ve ölen kişiyi hep iyi yönleriyle hatırlamalıyız.

Başkalarına ait eşyaları izinsiz kullanmamalıyız.

Pahalı marka ve moda bağımlısı olmamalıyız. Önemli olan bütçemize göre kaliteli ve sade giyinmektir.

Alışverişe çıkmadan önce bir liste yapmalı ve alışveriş sırasında anne ve babamıza listede olmayan oyuncakları alması için ısrar etmemeliyiz.

Kütüphane vb. yerlerde sessiz olmalıyız.

Bir büyüğümüz odaya girdiğinde yerimizden kalkmalı ve yer göstermeliyiz. Hiçbir zaman kavgacı olmamalı her zaman barışçıl olmalıyız. Sorunlarımızı konuşarak çözmeliyiz.

Başkalarının yanında kıyafet değiştirmemeli, elbiselerimizi değiştirirken odanın perdelerinin kapalı olduğundan emin olmalıyız.

Başkalarının başarılarını takdir etmeli, sınavlarda ve yarışmalarda başarılı olan arkadaşlarımızı tebrik etmeliyiz. Bu şekilde arkadaşlık bağlarımızı güçlendirmiş oluruz.

Başkalarını rahatsız edecek kadar ağır kokular kullanmamalıyız.

Esnerken ağızımızı kapatmalıyız.

Asla yalan söylememeliyiz.

Okul çıkışı eve giderken arkadaşlarımızla itişip kakışmamalı, şakalaşmamalıyız. Arkadaşlarımızın yaralanmasına neden olacak şakalardan kaçınmalıyız.

Ailede Görgü Kuralları

Evde üzerimize düşen işleri yapmalı odamızı toplamalı, anne ve babamıza yardımcı olmalıyız.

Evde sesli müzik dinlemek gibi çevremizi rahatsız edecek davranışlardan kaçınmalıyız.

Kardeşlerimizin, anne ve babamızın özel eşyalarını karıştırmamalıyız.

Anne ve babamızın odasına girerken kapıyı vurmali, girebilirsin sözünü duyduktan sonra girmeliyiz.

Sevdiklerimize özel günlerde ve bayramlarda hediyeler almalıyız.

Büyük kardeşler küçük kardeşleri her zaman korumalı ve bakımlarında annelerine yardımcı olmalıdır.

Dede, nine, teyze dayı, hala, amca gibi yakın akrabaları ziyaret ederek sıla- ı rahim yapmalı, uzakta olanları ise telefonla aramalıyız.

Anne ve babamıza itaat etmeli ve söylediklerini hemen yerine getirmeliyiz.

Anne ve babamıza en sevimli ifadelerle hitap etmeliyiz. Anneciğim babacığım, tamam anneciğim, babacığım demek onları mutlu eder.

Ailemize ait sırları asla başkalarıyla paylaşmamalıyız. Evde konuşulanları arkadaşlarımıza anlatmamalıyız.

Komşularımızla iyi geçinmeli selamlaşmalı ve hatırlarını sormalıyız.

Okulda Adab-I Muaşeret Kuralları

Okulda diğer öğrencilere hiçbir şekilde fiziksel temas içeren saldırıda ya da sözlü tacizde bulunmamalıyız.

Okul girişinden son ders bitip çıkış yapıncaya kadar okul idaresinin cep telefonu kullanımıyla ilgili kural ve tedbirlerine uymalıyız..

Okulda bulundurulması yasak olan materyalleri getirmemeliyiz. (kesici aletler, makyaj malzemeleri, çakmak, sigara vb.)

Okul araç ve gereçlerine zarar vermemeliyiz

Küfürlü ve kaba konuşmamalıyız.

Okul kıtlık ve kıyafet kurallarına uymalı, temiz ve düzgün giyinmeliyiz.

Öğretmenlerimizin ve büyüklerimizin yanında eller pantolon cebinde dolaşmamalıyız.

Öğretmenlerimizin ve büyüklerimizin yanında ayakları uzatılarak ya da bacak bacak üzerine atarak oturulmamalıyız.

Başta öğretmen ve çalışanlar olmak üzere tüm büyüklerimize karşı saygılı olmalıyız.

Öğretmenleri derste dikkatli dinlemeli, dersi derste öğrenmeliyiz..

Teneffüslere zamanında çıkmalı ve derse giriş zili çaldığında sınıfa dönmeliyiz.

Tuvalet ve kantin ihtiyaçlarını teneffüs zamanında gidermeliyiz.

Okulda ve başka topluluklarda sakız çiğnememeliyiz

Biri konuşurken sözünü kesmemeliyiz

Arkadaşlarımızla alay etmemeli, lakap takmamalı ve küçük düşürmemeliyiz.

Şeyh Edebali Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

